

การจัดการแสดงโขน : กรณีโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง
Khon Performance of Salachalermkrung Royal Theatre

จุฬาลักษณ์ เอกวัฒน์พันธ์* เลิศศิริ บวรกิตติ** สุชาติ เกาทอง***
Music

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเก็บรวบรวมประวัติการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง (2) เพื่อศึกษาแบบแผนการดำเนินงานการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในปัจจุบันและ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง โดยเริ่มต้นจากกลุ่มประชากรตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารจัดการแสดง จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแสดง จำนวน 5 คน และผู้ชมจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ สำหรับ ผู้จัดการแสดง เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแสดงและแบบสอบถามสำหรับผู้ชมการแสดง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เชิงพรรณนาในการเก็บรวบรวมประวัติเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการแสดงโขน ซึ่งคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำผลมาเปรียบเทียบกับหลักบริหารทั่วไปและหลักการจัดการแสดงเชิงปริมาณ โดยการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเก็บรวบรวมประวัติการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงจัดการแสดงโขนทั้งหมด 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546 เดือนกรกฎาคม โขนจิตนฤมิต ตอน ยกรบ ครั้งที่ 2 วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ชุดพระจักราวดาร ครั้งที่ 3 วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ชุดหนุมานชาญกำแหง

2. แบบแผนการดำเนินงานการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในปัจจุบัน บริษัทเฉลิมกรุงมณีนทสณฑ์ จำกัด เป็นผู้ดูแลโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง ได้ว่าจ้างให้บริษัท ศิลปศิริโชนละคร จำกัด เป็นผู้ดูแลในส่วนของการจัดแสดงโขน มีการบริหารงานตามหลักการบริหารทั่วไป มีการวางแผนตามนโยบายของโรงมหรสพหลวง ศาลาเฉลิมกรุง, ดำเนินการจัดองค์การแบบองค์กรผลิตละครเวที (Theatre Company), การจัดคนเข้าทำงานได้คัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ในแต่ฝ่ายเข้าร่วมทำงาน, การสั่งการโดยผู้กำกับเวที (Stage Manager) เป็นผู้ประสานงานกับทุกฝ่าย การบริหารมีโครงสร้างหลายชั้น จัดเป็นองค์การประเภทตั้งข้อดี คือ มีการบริหารงานติดต่อสื่อสารรวดเร็วระหว่างหัวหน้า และลูกน้อง ข้อจำกัด มีระดับการจัดการมาก ระยะทางระหว่างผู้บริหารถึงผู้แสดงห่างเกินไป ส่วนของการแสดง วันเวลา

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

*** ศาสตราจารย์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

การจัดแสดงในวันศุกร์และวันเสาร์ เวลา 19.30 น. ระยะเวลาแสดง 1 ชั่วโมง 10 นาที มีการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาฝีมือของนักแสดง ภายใต้การควบคุมจากผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกนักแสดงมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นผู้คัดเลือก การออกแบบ แสง สี เสียง เหมาะสมกับรูปแบบการแสดงโขนร่วมสมัย การจัดลำดับของฉากการแสดง กระชับ ต่อเนื่อง การขับร้องมีความไพเราะพร้อมเพียง เครื่องแต่งกายที่ใช้มีเอกลักษณ์ การทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกร่วมระหว่างชมการแสดงมีแรงคิด จะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ชมได้ พิธีกรที่มีความรู้ที่เกี่ยวกับการแสดงโขน ทำให้การดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม เอกสารที่ให้บริการข้อมูลมีความครบถ้วน และเป็นประโยชน์ สถานที่ ที่ใช้จัดแสดงมีความพร้อม เหมาะสม พนักงานต้อนรับมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอื้อประโยชน์และสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ชมก่อนเข้าชมการแสดง มีส่วนลดค่าเข้าชมการแสดงเฉพาะผู้ที่ติดต่อมาเท่านั้น

3. แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการแสดง โขน มีดังนี้

ส่วนองค์กรการจัดการแสดง ควรมีทีมงานฝ่ายสร้างสรรค์ที่ทำงานประจำกับศาลาเฉลิมกรุงโดยตรง เพื่อความสะดวกในการพัฒนา ด้าน ฉาก แสง เสียง ได้อย่างรวดเร็ว ทีมงานทุกฝ่ายควรมีความรู้เรื่องโขนเป็นอย่างดี เพื่อความเข้าใจ และรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และให้ความเข้าใจขอบข่ายการรับผิดชอบแก่ทีมงานในแต่ละฝ่าย เพื่อป้องกันการปฏิบัติเกินหน้าที่ ควรเลือกรับนักแสดงที่มีความพร้อมด้านเวลาเพื่อที่จะได้มีเวลาในการซ้อมอย่างเต็มที่ ควรเลือกรับนักแสดงที่มีฝีมือมาตรฐานสูงเท่าเทียมกันเพื่อการพัฒนาการแสดงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควรหามาตรการควบคุมนักแสดงที่ขาดความรับผิดชอบในการแสดง

ส่วนของการแสดง ควรขยายวันแสดงในวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ รอบเวลา 19.00 น. เพราะการแสดงจะได้เลิกไม่ดึกเกินไป ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์บัตรส่วนลดเข้าชมการแสดงให้ประชาชนทั่วไปทราบอย่างทั่วถึง และครั้งต่อไปควรจัดแสดงโขนตอน นางลอย, ยกรับ, คีกรพรหมมาศ, นารายณ์ปราบนาทก ควรมีการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ทางด้านการแสดงโขน ควรทำการสาธิต ฝึกปฏิบัติโขน ให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมการแสดงกับโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง พร้อมสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาต่างๆ และพัฒนาบุคลากรให้กับโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในอนาคต

คำสำคัญ : ประวัติการแสดง/รูปแบบการจัดการแสดง/แนวทางการพัฒนา การจัดการแสดง โขน โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง

Abstract

The objectives of this research are to summarize the history of Khon performances at Sala Chalermkrung Royal Theatre; to study management pattern of Khon performances at Sala Chalermkrung Royal Theatre, and to obtain developmental scheme for successful Khon performance at Sala Chalermkrung Royal Theatre, by using research samples consisting populations of one manager, five different staffs and 100 audiences. The methods used in data collections were an in-depth interviews with the director, theatre staffs and questionnaires for audiences. Descriptive format is used for Qualitative analysis of data that is the Khon performance history. The method of data quantitative analysis used for the the interview, and then results were interpreted in accordance with the general administrative principles and the performance principles, in which questionnaires data were analyzed by the SPSS application program.

The results found were that:

1. The history of Khon performance at Sala Chalermkrung Royal Theatre showed three performance times in total, the first time in July 2003, by Khon Chitnalumit, episode: The Battlefield; the second time was on December 3, 2005, the episode of Chak Avatar; the third time was on December 26, 2007, the episode of The Defiant Hanuman.
2. The management pattern of the Khon performance at Sala Chalermkrung Royal Theatre was managed by Chalermkrung Maneethat Co., Ltd. the trustee of the theatre has hired Silasiri Khon Co., Ltd. to manage and organize the Khon play. There were management in accordance with the general management principles, has planning in accordance with the policy of the Khon performance, Sala Chalermkrung Royal Theatre. It managed the production that is organized by the theatre company, arrangements of the people to work by selecting the experienced people of each side to participate in working and stage manager directs it by coordinating with all sides. The management had several tiers and organized in the vertical direction model. The strength was the communication between the superiors and the subordinates was clear and quick, while the weakness was more on management aspect, and the far gap between the management and the performers was also a weakness.

While the performance schedule was held on Friday and Saturday at 19.30 hours, the performance duration took 1 hour 10 minutes. There were rehearsals to develop the performing skill of the performers under the supervision of the experts. The selection of the performers was made by the experts; the design, lighting, color, and sound were suitable with the contemporary Khon performance. The sequence

of each episode was compact and continuous mood. Singing had good melody and was concerted. The dresses were unique to induce the audiences' feelings during the play, and the hidden moral imbued in the performance had good impression on audiences. The well informed master of performance with good knowledge contributed to the interesting play. The document provided clear information was completed and useful. The space used in the performance is suitable, and the receptionists with good public relations skills is beneficial and pleased audiences before the performance begins, and there was discount on tickets upon request.

3. Developmental scheme for the Khon performance.

The organization of performance should include permanent creative team to the Sala Chalermkrung for convenience in development of the stage scenery, lighting and sound effectively. All team members should have good knowledge on the Khon performance for understanding and efficiency in the performance and understanding in the scope of each team's duties in order to prevent from overlap works. Performers' selection should bases on time availability in order to have punctual time for rehearsal. Recruiting performers with high standard to develop better quality performance and find a measure to rule out irresponsible performers on the performance.

In regards to the performance, it should include Sunday and public holidays at 19.00 hours time, so the plays are not finished too late. Increase the public relations using discounted tickets to attract general public for more wider audiences. The next episodes should be on the Floating Woman, Fight Mobilization, Promas Battle and Narai Defeats Nontook. There should be activities to provide knowledge on Khon performances, having demonstrations and Khon performance workshop available for youth, pupils and students to receive opportunities to participate and learn the performance with the Sala Chalermkrung Royal Theatre; and building a network with various educational institutions and provide trainings for the theatre staffs regularly.

Keywords : Khon performance history, management pattern on Khon performance, developmental scheme for Khon performance, Sala Chalermoekrung Royal Theatre.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสมัยนี้วัฒนธรรมไม่ใช่เป็นเรื่องของชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น ปัจจุบันกระแสความตื่นตัวเรื่องวัฒนธรรมกำลังเกิดขึ้นทั่วโลกไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทย การทวนคืนทางวัฒนธรรม (Cultural turn) เป็นกระแสได้กลับต่อระบบทุนนิยมและการบริโภคนิยม "วัฒนธรรม" เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนต่างๆ ของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้พบทวนทุนที่มีอยู่ในประเทศพบว่า ทุนสังคมมีความเชื่อมโยงและเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ทุนต่างๆ มีความเข้มแข็ง แต่ที่ผ่านมายังได้รับการเสริมสร้างและนำไปใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะทุนทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ ของทุนทางสังคมและเป็นจุดแข็งที่สามารถเชื่อมโยงทุนทางเศรษฐกิจโดยมีนโยบายวัฒนธรรมเน้นความสมดุลของวัฒนธรรมทางวัตถุและทางจิตใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสำคัญ ซึ่งประเทศไทย ได้นำมิติทางวัฒนธรรมสอดแทรกไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเน้นเรื่องดุลยภาพระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้รากเหง้าวัฒนธรรมดั้งเดิม เข้าใจการพัฒนาการตามยุคสมัย และสภาพปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มในอนาคตของโลก เพื่อปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม การก้าวไปสู่การพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนได้นั้นประเทศไทยต้องพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมควบคู่กันไป ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ร่ำรวยและหลากหลายด้วย "ทุนสังคมวัฒนธรรม" อันเป็นผลรวมของสิ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมที่เกิดจากการสั่งสมต่อยอด และพัฒนาร่วมกันของคนในสังคม

วัฒนธรรมในปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็น 3 มิติ คือ มรดกวัฒนธรรม (Cultural Heritage) วัฒนธรรมวิถีชีวิต (Living Culture) และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ (Cultural Creativity) ซึ่งเป็นเรื่องของวัฒนธรรมร่วมสมัยท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีพัฒนาการไปตามความต้องการของสังคมสมัยใหม่ อาทิ อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Industry) หรืออุตสาหกรรมสาร์ตอะ (Content Industry) ซึ่งหมายรวมถึง การนำคุณค่าและเอกลักษณ์วัฒนธรรมมาประยุกต์พัฒนาหรือสร้างสรรค์ในมิติเชิงพาณิชย์ เป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เป็นห่วงโซ่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง สามารถสร้างอุตสาหกรรมที่มีคุณค่าใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ลักษณะสำคัญของอุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม คือเป็นอุตสาหกรรมที่สะท้อนสัญลักษณ์ หรือกลิ่นอาย หรือสาร์ตอะทางศิลปะ และวัฒนธรรม หรือ ภูมิปัญญา รวมทั้งวิถีชีวิตของกลุ่มชนร่วมกับงานเทคโนโลยี (กุลวดี เจริญศรีบทความ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยมีที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางระหว่างภูมิภาค เป็นสังคมที่รับความหลากหลาย และความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างกลมกลืนเหมาะสมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นจุดเด่นและโอกาสสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในทิศทางที่ถูกต้อง ดังนั้นการที่นำมิติทางวัฒนธรรมมาพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งขึ้นอยู่กับการศึกษา มีความฉลาดในการนำอดีตมาปรับใช้ปัจจุบันได้มากน้อยเพียงใด และมียุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพหรือไม่ ดังสุนทรพจน์ในการประชุมเวทีความร่วมมือระดับรัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรมแห่งเอเชียเรื่อง "การส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรม" เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2547 ที่ฮ่องกง โดย รัฐมนตรีวัฒนธรรมของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน กล่าวว่า "ในอดีตประเทศที่ร่ำรวยเท่านั้น จึงจะสร้างวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ได้ แต่ปัจจุบันประเทศที่มีวัฒนธรรมย่อมสร้างความเจริญและมั่งคั่งได้ หากรู้จักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ"

อนึ่งอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม ด้านศิลปะการแสดงไทย ที่ถูกจัดว่า เป็นศิลปะชั้นสูงอย่างหนึ่ง คือ การแสดงโขน ซึ่งได้รับการสืบทอดมา นานนับเป็นศตวรรษเป็นที่ยอมรับของคนทุกคนที่ได้สัมผัสว่าโขน เป็นศิลปะที่มีคุณค่าในทุกๆ ด้าน สมเป็น ศิลปะชั้นสูง คุณค่าของโขน มีอยู่ทุกองค์ประกอบ ลีลาท่าทางของการแสดง, เครื่องแต่งกาย, ความลุ่มลึกในบทพากย์, การจัดวางผู้แสดงและการคัดเลือกตอนที่นำมาแสดง เรียกได้ว่า ทุกส่วนที่ประกอบขึ้นมาเป็นโขน เต็มไปด้วยความพิถีพิถัน จนได้รับการยอมรับนับถือกันว่า การแสดงโขน เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของนาฏศิลป์ประจำชาติ ที่ทั้งคนไทยและคนต่างชาติยอมรับถึงคุณค่าของศิลปะการแสดงชนิดนี้

ด้วยคุณสมบัติอันทรงคุณค่าของโขน ดังกล่าว จึงมีหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน พยายามที่จะปลูกฝัง และรักษาการแสดงโขนเอาไว้ให้อยู่คู่กับประเทศไทยไปชั่วกาลนานพร้อมๆ กับการส่งเสริมเผยแพร่ให้คนไทยและชาวต่างชาติได้สัมผัสกับโขนอย่างถูกต้อง

โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง เป็นอีกแห่งหนึ่งที่ร่วมสืบสืบทอดและเผยแพร่การแสดงโขน โดยร่วมมือกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เฉลิมฉลองพระเกียรติในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์สมบัติ 60 ปี จัดโครงการ การแสดงโขนระยะยาว อันจะจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดไป โดยนำเสนอ ชุดแรก ในชื่อชุดพระจักรวาทาร มาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2548 และปัจจุบันศาลาเฉลิมกรุงได้จัดการแสดงโขน ชุด หนุมานชาญกำแหง นอกจากการจัดแสดง "โขน" ซึ่งเป็นนาฏกรรมชั้นสูงของไทยแล้ว สถานที่จัดแสดง คือ ศาลาเฉลิมกรุงก็เป็นโรงมหรสพหลวง ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน กว่าถึงศตวรรษเป็นเสมือนสถาบันสัญลักษณ์แห่งการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ด้วยรูปแบบของการแสดงอันวิจิตรตระการตาและถูกต้องตามขนบจารีตแบบแผน ซึ่งจะทำให้คนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนไทยได้ตระหนัก ชื่นชม และภาคภูมิใจในคุณค่าแห่งศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นการสืบทอดศิลปะและศิลป์ไทย ให้ดำรงอยู่อย่างยืนยาวและส่งผลดีต่อเกียรติภูมิของประเทศด้วย

แต่ปัจจุบันการแสดงโขนที่โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง เผชิญกับวิกฤตปัญหา ประชาชนได้ไหลเคลื่อนไปตามกระแสวัฒนธรรมประชานิยมหรือ "ตามแฟชั่น" ประชาชนเลือกชมการแสดงที่กำลังเป็นที่นิยมจากวัฒนธรรมต่างชาติ "จากภาวะเช่นนี้จึงเป็นที่น่าวิตกว่า ศิลปะการแสดงโขน ยังคงเหลือถึงลูกหลานของเราในวันข้างหน้าหรือไม่ เปรียบเทียบได้ระหว่างศิลปะการแสดงโขนละครของไทยกับคอนเสิร์ตต่างๆ ไป หรือศิลปะการแสดงจากต่างชาติ ราคาบัตรอยู่ที่ 500 - 3000 บาท โดยประมาณ คนดูไปซื้อตั้งแต่เช้า บัตรหมดในเวลาชั่วพริบตา แต่โขนละครที่แสดงโดยศิลปินฝีมือระดับชาติ บัตรราคา 100 - 300 บาท มีคนดูไม่ถึงครึ่งหนึ่งของโรงละคร นี่คือสภาพการณ์ของโขนละครไทยในปัจจุบัน" (ธรรมจักร พรหมพัว: บทความ)

การจะทำให้โขน ยืนหยัดอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการแก้ไขวิกฤตการณ์นี้ได้ อย่างไร เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารงานโรงละครทุกๆ ฝ่าย ที่จะทำให้การแสดงโขนกลับมาเป็นที่นิยมของสังคมอีกครั้ง โดยการนำศิลปะการแสดงโขนมาพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม มีการแข่งขันเชิงธุรกิจระหว่างโรงละครอื่นๆ และการแข่งขันกันในการชิงคุณภาพของงานการแสดง ใช้กลยุทธ์ทางการแสดง ชูจุดเด่น สร้างจุดขาย เพื่อดึงดูดความสนใจจากประชาชนทั่วไป ทั้งนี้การจัดการแสดงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการบริหารงานโรงละครจะช่วย

ผลักดันให้โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง สามารถผ่านวิกฤตเศรษฐกิจไปได้หรือไม่ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา

การจัดการแสดงโขน : โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง เพื่อเก็บรวบรวมประวัติที่เกี่ยวกับการจัดการแสดงโขนและศึกษาแบบแผนการดำเนินงานการจัดการแสดงโขนในปัจจุบัน จนนำไปสู่พัฒนาการจัดการแสดงโขนในโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเก็บรวบรวมประวัติการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง
2. เพื่อศึกษาแบบแผนการดำเนินงานการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในส่วนของการจัดการแสดงเท่านั้น

1. เก็บรวบรวมประวัติการจัดการแสดงโขน
2. ศึกษาแบบแผนการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในปัจจุบัน
3. แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการแสดงโขนของศาลาเฉลิมกรุง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย กรณีศึกษา : การจัดการแสดงโขนโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้จัดการแสดง ทีมงานโขนโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงและวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจแจกแบบสอบถามผู้เข้าชมการแสดงโขนโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง และดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดการแสดงโขน : โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง การแยกประชากร จึงแยกออกเป็น 3 กลุ่ม

ผู้บริหารจัดการแสดง จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การการจัดการแสดง จำนวน 5 คน และผู้ชมจำนวน 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

การสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแบบแผนการดำเนินงานการจัดการแสดงโขนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้จัดการแสดง เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การการจัดการแสดง

แบบสอบถามผู้ชม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ

ส่วนที่ 2 รับทราบข้อมูลการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปการแสดงในครั้งต่างๆ จากแหล่งใด โอกาสเข้าชม / ร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปการแสดงบ่อยครั้งเพียงใด หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือมีส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจกรรมด้านศิลปการแสดง ควรมีการจัดกิจกรรมบ่อยครั้งเพียงใด นิยมเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปการแสดงประเภทใดมากที่สุดในการ์ต่อไป ท่านอยากให้ผู้จัดการจัดการแสดงโซนตอนใด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพอใจต่อการแสดงโซน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ

3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ วิธีการเขียนบทสัมภาษณ์ และแบบสอบถามจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้มาทำการสร้างคำถามบทสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาและเรื่องราวที่ต้องการศึกษาตามจำนวนกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้แล้วทำการตรวจสอบแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุง
4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเข้าสูตร SPSS เพื่อคำนวณและหาความเชื่อมั่นจากนั้นนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะปรับปรุงเพิ่มเติม
5. เก็บข้อมูลทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เชิงพรรณนา การเก็บรวบรวมประวัติในอดีตที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการแสดงโซนในโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
2. เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำผลมาเปรียบเทียบกับหลักบริหารทั่วไปและหลักการจัดการแสดง จากนั้นจึงวิเคราะห์และสรุป
3. เชิงปริมาณ โดยการนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกจากนั้นนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดทำการบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science for Windows) โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลในตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มาสรุปผลโดยเชื่อมโยงผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองแบบ เพื่อเป็นการสรุปจากการวิจัยในครั้งนี้

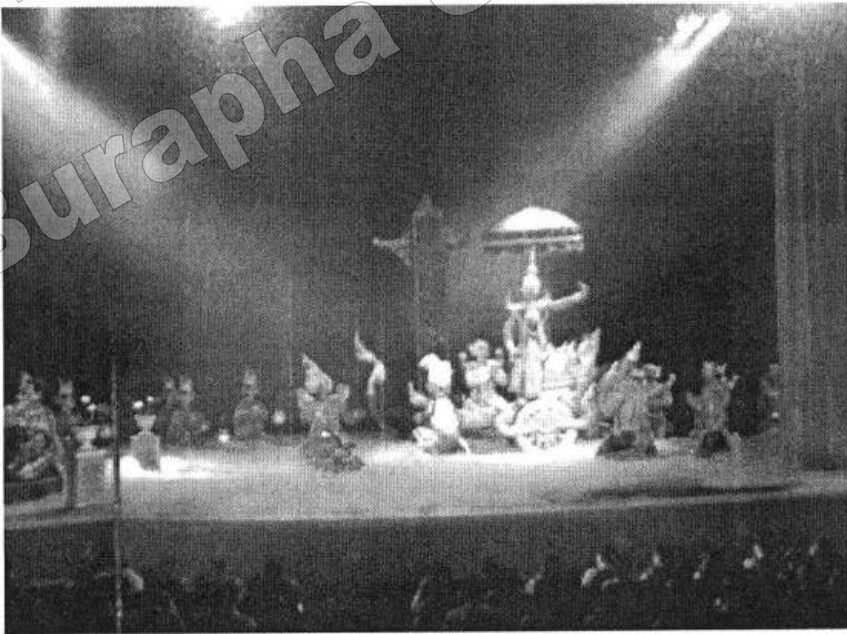
1. จากการวิจัยพบว่า การเก็บรวบรวมประวัติการจัดการแสดงโซนของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาข้อมูล จากการจัดการแสดงโซนทั้งหมด 3 ครั้ง

1.1 ในการจัดแสดงโซน ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546 เดือนกรกฎาคม โซนจิตนฤมิต
เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนยกรบ

ภาพที่ 1 โซนจิตนฤมิต เรื่องรามเกียรติ์ ตอนยกรบ
ที่มา : สุภาภรณ์ อัญมณคล. โซน โอเทค ใหม่ผสานมือกัน เก้า. ไทยรัฐ 11 กุมภาพันธ์ 2537 : 33

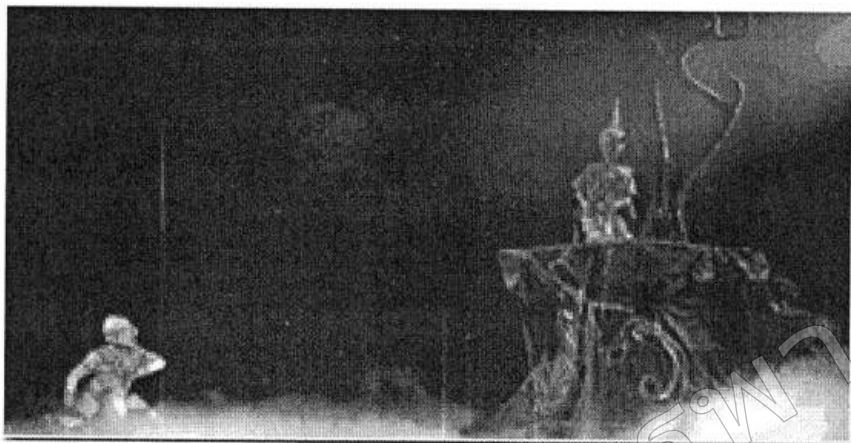
1.2 ในการจัดแสดงโซน ครั้งที่ 2 วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ชุดพระจักราวดาร

ภาพที่ 2 ชุดพระจักราวดาร
ที่มา : โซน - ศาลาเฉลิมกรุง จากศาลาเฉลิมกรุง. เข้าถึงได้จาก www.salachalermkrung.com

1.3 ในการจัดแสดงโซนครั้งที่ 3 วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ชุดหนุมาน

ชาญกำแหง

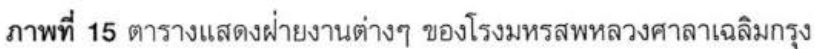
ภาพที่ 3 ชุดหนุมานชาญกำแหง

ที่มา : โซน - ศาลาเฉลิมกรุง จากศาลาเฉลิมกรุง เข้าถึงได้จาก www.salachalermkrung.com

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ข้างต้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1. การเก็บรวบรวมประวัติการจัดการแสดงโฆษณาของ
 โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง

ลำดับ ที่	พ.ศ. เดือน วันที่	ชื่อ คอนการแสดง	ชื่อ ผู้กำกับการแสดง	ชื่อผู้จัด	ผู้ควบคุมการฝึกซ้อม พระ, นาง, ยักษ์, ลิง	นักแสดง	ราคาบัตร วัน เวลา ในการแสดง	วัตถุประสงค์
1	2546 ก.ค.	- ไทเนจินถุมิต คอนยกรบ	อ. นราพงษ์ จรัสศรี	บริษัทเฉลิมกรุง มณีทัศน์	อ. วาปี ชัยสงคราม พระ อ. สภาพร สันทอง นาง อ. ศิริพันธ์ อัญญะวัชระ ยักษ์ อ. ณเรณ วรตะริน ลิง	มี 2 กลุ่ม กลุ่ม 1 วิทยาลัย นาฏศิลป์ กลุ่ม 2 จุฬาลงกรณ์ฯ ม. ธรรมศาสตร์ ม. รามคำแหง ม. เกษตรศาสตร์	700, 500, 100 สำหรับคนไทย ลด 20 % / 20.00 - 22.00 น. วันอังคาร พฤหัสบดี	เพื่องานเฉลิมฉลอง ครบรอบ 70 ปี ศาลาเฉลิมกรุง
2	2548 ธ.ค.	3 ตอน พระจักราว ตาร	อ. ไพโรจน์ ทองคำสุก อ. เฉลิมศักดิ์ ปัญญาวิวัฒน์	บริษัทศิลป์ศิริ โฆษณา จำกัด	อ. สมเจตน์ ภูนา พระ อ. รจนา ทับทิมศรี นาง อ. วัชรวัน ชนพัฒน์ ยักษ์ อ. กิตติพงษ์ ไตรพงษ์ ลิง	วิทยาลัยนาฏศิลป์ บัณฑิตพัฒนาศิลป์	1,200, 1,000, 800 บ. คนไทย ลด 50% / 20.30 น. วัน พฤหัสบดี เสาร์	เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในวาระที่ พระบาทสมเด็จพระ พระเจ้าอยู่หัว ทรง ครองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี
3	2550 ธ.ค.	26 หนุมนานา ก้าแหง	อ. ไพโรจน์ ทองคำสุก อ. เฉลิมศักดิ์ ปัญญาวิวัฒน์	บริษัทศิลป์ศิริ โฆษณา จำกัด	อ. ไพฑูย์ เข้มแข็ง พระ อ. นันทา ทพรานนท์ นาง อ. ประดิษฐ์ ศิลปะสมบัติ ยักษ์ อ. วิโรจน์ อยู่สวัสดิ์ ลิง	วิทยาลัยนาฏศิลป์ บัณฑิตพัฒนาศิลป์	1,200, 1,000, 800 บ. คนไทย ลด 50% / 20.30 น. วันศุกร์ เสาร์	โรงมหรสพหลวง ศาลาเฉลิมกรุง / เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในวาระที่ พระบาทสมเด็จพระ พระเจ้าอยู่หัว ทรง ครองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี

บริษัท ศิลปศิริโชค จำกัด ใช้การบริหารในรูปแบบองค์กรการผลิตการแสดงละครไทยผสมกับรูปแบบองค์กรการผลิตการแสดงแบบสากล

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อช่วงการบริหารงานการจัดแสดงของ บริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด ช่วงของการบริหารงานของ บริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด อยู่ในลักษณะแคบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัย ดังนี้

บริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด มีผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการแสดงได้ดี มีเวลาเพียงพอในการบริหาร เพราะถูกว่าจ้างให้ทำการจัดแสดงมาโดยเฉพาะจึงมีเวลาในการควบคุมดูแล สั่งการเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ แต่ทีมงานในส่วนนักแสดงส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาที่ยังไม่จบการศึกษา จึงไม่สามารถมาซ้อมการแสดงตามเวลาที่กำหนดบริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด ได้คัดเลือกนักแสดงที่มีคุณภาพ มีทักษะ มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางจึงทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทีมงานฝ่ายสร้างสรรค์ยังขาดความเข้าใจในการแสดงโชน ลักษณะของงานการแสดงในช่วงแรกมีลักษณะงานเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ได้การแสดงที่สวยงาม จึงจำเป็นต้องดูแลควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนในช่วงการแสดงนั้นเป็นงานที่เป็นกิจวัตรประจำวัน คือ การทำซ้ำๆ กัน จึงเกิดความเบื่อหน่ายในการซ้อมต่อนักแสดง บริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด ไม่ได้เน้นการกระจายอำนาจ การควบคุมส่วนที่ทีมงาน มีการจัดการประชุมคณะทำงาน ส่วนการแสดง มีการจัดการประชุมนักแสดง บริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด มีการติดต่อประสานงานระหว่างทีมงาน นักแสดง และ เณลิมกรูมมณีทัศน์ จำกัด ตลอดเวลา จึงทำให้ไม่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

ขั้นตอนการเตรียมการ

ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด ได้แสวงหาผู้ร่วมงาน จากผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทางเกี่ยวกับการจัดการแสดงโชนและได้รับเงินทุนงบประมาณจาก บริษัท เณลิมกรูมมณีทัศน์ ระยะเวลาการดำเนินการ 6 เดือนก่อนเริ่มการจัดแสดง

ขั้นตอนการผลิตการแสดง

- **ระยะเตรียมงาน** ทางบริษัท ศิลป์ศิริโชนละคร จำกัด มีการจัดให้พบกันระหว่างหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเวที ผู้ออกแบบฉาก ผู้ออกแบบแสง ผู้ออกแบบเสื้อผ้าตัวละครและผู้ควบคุมฝ่ายเทคนิค การพบปะเพื่อแนะนำตัว ผู้เป็นหัวหน้าฝ่ายต่างๆ และสื่อสารข้อมูลรับการแจกแจงรายละเอียดต่างๆ ในหน้าที่ของตน เมื่อทุกฝ่ายงานทราบเรื่องงานของตนเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงแยกย้ายไปดำเนินงานตามหน้าที่ของตน ในขณะที่ทีมงานของฝ่ายต่างๆ กำลังดำเนินงานอยู่และมีการสรุปในที่ประชุม ผู้กำกับการแสดงจะดูและนักแสดงซ้อมตามแผนงานที่วางไว้

- **ระยะการดำเนินการ** มีการเตรียมวัตถุดิบ ได้แก่ การเตรียมบท การออกแบบฉาก การออกแบบเครื่องแต่งกาย คัดเลือกนักแสดง เตรียมสถานที่ฝึกซ้อม การจัดสร้าง จัดซ้อม การนำสิ่งที่ดำเนินงานในขั้นจัดสร้างเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ฉาก อุปกรณ์การแสดง แสง เสียง เทคนิคพิเศษ ในขณะที่เดียวกันมีการฝึกหัดผู้แสดง การขับร้อง การรำ จากนั้นเป็นการฝึกซ้อมแยกส่วนการจัดสร้าง นำชิ้นส่วนของฉากมาประกอบเข้าด้วยกัน นำเสื้อผ้ามาให้ผู้แสดงลองใส่ซ้อมเพื่อปรับปรุง ดูภาพรวมแต่ละฉากนำผู้แสดงมาฝึกซ้อมรวมกันที่ละฉาก จนแสดงได้ตลอดทั้งเรื่องและการนำ ฉาก งานเครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง เทคนิค พิเศษรวมกัน เพื่อซ้อมให้เกิดความราบรื่นตลอดทั้งเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ มีคิวที่แม่นยำในทุกขั้นตอน โดยจัดเป็นการซ้อมรวมของทุกฝ่ายเพื่อดูความเรียบร้อย กลมกลืน สวยงาม จากนั้นจะเป็นการซ้อมใหญ่ เป็นการซ้อมที่ฝ่ายต่างๆ มีความพร้อมและความสมบูรณ์แบบมีการดำเนินงานเสมือนจริงทุกประการ

ทั้งทางด้านฉาก แสง เสียง เทคนิคและเสื้อผ้า มีการจับเวลาอย่างละเอียดทุกช่วง ก่อนการ
แสดงจริง

- **การแสดงรอบปฐมทัศน์** โรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงเปิดโอกาสให้สื่อมวลชน
ได้เข้าชมการแสดง เพื่อนำคำวิจารณ์ลงพิมพ์และเป็นโอกาสให้ทีมงานสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง
ของการแสดงให้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้นก่อนการแสดงจริง

- **การแสดงจริง** ผู้ร่วมงานทุกคนทำหน้าที่เข้าประจำการที่ พร้อมปฏิบัติการตามที่ได้
ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การแสดงเกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
ตัวนักแสดงไม่ค่อยมีการผิดพลาดกับการแสดง เพราะมีการซ้อมเป็นอย่างดี แต่ฝ่ายเทคนิค
จะมีการผิดคิวอยู่เสมอ

- **การประเมินผล** บริษัท ศิลปศิริโชคละคร จำกัด มีการประเมินภายในจากกลุ่มผู้จัด
แต่ไม่มีการประเมินจากกลุ่มผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมาย

2.2 ส่วนของการแสดง วันเวลาการจัดแสดงในวันศุกร์และวันเสาร์ ช่วงเวลา
19.30 น. ทำการแสดงน้อยและเวลาในการแสดงตึกเกินไป ระยะเวลาที่ในการแสดง 1 ชั่วโมง
10 นาที มีการฝึกซ้อม เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะและพัฒนาฝีมือของนักแสดง ภายใต้การควบคุม
อย่างเข้มงวดจริงจังจากคณะครูและผู้เชี่ยวชาญ การแสดงจึงมีความสวยงามและมีความ
พร้อมเพรียงกัน ส่วนการคัดเลือกนักแสดงนั้น มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ด้านนาฏศิลป์เป็น
ผู้คัดเลือก จึงได้ผู้แสดงที่มีความเหมาะสมในแต่ละบทบาทที่ได้รับ ส่วนการออกแบบ บรรยากาศ
แสง สี เสียง เทคนิคที่ทันสมัย สวยงาม เหมาะสมกับรูปแบบการแสดงโชว์ร่วมสมัย การจัดลำดับ
ของฉากการแสดงไม่มากเกินไป กระชับ สนุกสนาน มีความเหมาะสม และต่อเนื่อง
ทำให้ผู้ชมไม่เบื่อในการชมการแสดง เพลงที่ใช้ในการบรรเลง ใช้นักร้อง นักพากย์ ที่มีความเชี่ยวชาญ
และมีการฝึกซ้อมเป็นอย่างดี จึงทำให้บทเพลงมีความไพเราะพร้อมเพรียงและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงมีความสวยงามเหมาะสมกับชุดการแสดงในแต่ละชุด มีลักษณะ
พิเศษและเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง การแสดงโชว์ร่วมสมัยที่ไม่ได้ปรับเปลี่ยนมีรูปแบบ
การแสดงและการบรรเลงเพลงมากเกินไป ทำให้ตรงกับความต้องการของผู้ชมก่อนเข้าชม
การสร้างความประทับใจและประโยชน์จากการเข้าชมการแสดง โดยการทำให้ผู้ชมมีความรู้สึก
ร่วมระหว่างชมการแสดงมีแง่คิดคติสอนใจสอดแทรกในการแสดงไว้ด้วย พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ
มีความรู้ทั้งด้านการแสดงโชว์และการใช้ทักษะทางด้านภาษาไทย มีบุคลิกภาพที่ดี สนุกสนาน
ทำให้การดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม เอกสารที่ให้บริการข้อมูลมีความครบถ้วน สามารถให้
ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย สถานที่ที่ใช้จัดการแสดงมีความพร้อม เหมาะสม
สะอาด สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ผู้เข้าชมอย่างครบครัน พนักงานต้อนรับมีมนุษย
สัมพันธ์ที่ดี สร้างความน่าประทับใจ เอื้อประโยชน์และสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ชมก่อนเข้า
ชมการแสดง ค่าใช้จ่ายเพื่อการเข้าชมการแสดง มีส่วนลดให้ผู้โทรมาสอบถามเท่านั้น

3. แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการแสดงโชว์ของศาลาเฉลิมกรุง

ผู้วิจัยได้พบแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการแสดง โชว์ โรงมหรสพหลวง
ศาลาเฉลิมกรุง ตอน หนูมานชาญคำแหง ดังนี้

ส่วนองค์การจัดการจัดการแสดง ควรมีทีมงานฝ่ายสร้างสรรค์ที่ทำงานประจำกับ

ศาลาเฉลิมกรุงโดยตรง เพื่อความสะดวกในการพัฒนา ด้าน ฉาก แสง เสียง ได้อย่างรวดเร็ว ทีมงานทุกฝ่ายควรมีความรู้เรื่องโซนเป็นอย่างดี เพื่อความเข้าใจและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และให้ความเข้าใจขอบข่ายการรับผิดชอบแก่ทีมงานในแต่ละฝ่าย เพื่อป้องกันการปฏิบัติเกินหน้าที่ ควรเลือกรับนักแสดงที่มีความพร้อมด้านเวลาเพื่อที่จะได้มีเวลาในการซ้อมอย่างเต็มที่ ควรเลือกรับนักแสดงที่มีฝีมือมาตรฐานสูงเท่าเทียมกันเพื่อการพัฒนาการแสดงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควรหามาตรการควบคุมนักแสดงที่ขาดความรับผิดชอบในการแสดง

ส่วนของการแสดง ควรขยายวันแสดงในวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ รอบเวลา 19.00 น. เพราะการแสดงจะได้เลิกไม่ตึกเกินไป ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์บัตรส่วนลดเข้าชม การแสดงให้ประชาชนทั่วไปทราบอย่างทั่วถึง และครั้งต่อไปควรจัดแสดงโซนตอน นางลอย, ยกรบ, ตีกรหมมาศ, นารายณ์ปราบนาทก ควรมีการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ทางด้านการแสดงโซน ควรทำการสาธิต ฝึกปฏิบัติโซน ให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และเปิดโอกาสให้เข้าร่วม การแสดงกับโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง พร้อมสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาต่างๆ และพัฒนาบุคคลกรให้กับโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุงในอนาคต

งานวิจัยนี้ให้ประโยชน์แก่ ผู้บริหาร คณะทีมงาน จัดการแสดง โซน ของโรงมหรสพหลวงศาลาเฉลิมกรุง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบริหารการแสดงที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการแสดงโซน ในสถานที่อื่นๆ เช่น โรงละครแห่งชาติ, อุทยาน ร. 2
2. ควรศึกษาความพึงพอใจผู้ชมโซนในชุมชนเมืองและชุมชนระดับภูมิภาค

บรรณานุกรม

กุลวดี เจริญศรี. อุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม. เข้าถึงได้จาก www.vcharkarn.com (ออนไลน์). วันที่สืบค้นข้อมูล : 30 มกราคม 2552

กฤษรา (ซูโรมาน) วัชรภากริช (2551). งานฉากละคร1. พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โซน-ศาลาเฉลิมกรุง จากศาลาเฉลิมกรุง. เข้าถึงได้จาก www.salachalermkrung.com (ออนไลน์). วันที่สืบค้นข้อมูล : 18 มกราคม 2552

ณัฐภรณ์ รัตนชัยวงศ์. (2550). พื้นฐานศิลปะการละคร : งานสร้างละครเวที. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ธรรมจักร พรหมพวย. (ม.ป.ป). รำไทย ไม่มีใครดู. เข้าถึงได้จาก www.thaidance.com (ออนไลน์). วันที่สืบค้นข้อมูล : 30 มกราคม 2552

อนิต อยู่โพธิ์. (2543). ตำนานโซนหลวงและนามบรรดาศักดิ์โซนหลวงราชการที่ 6. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

นงคันทน์ ไพโรบลยกิจ. (2542). โซน. กรุงเทพฯ : เอส.ที.พี เวลด์มีเดีย

นิพนธ์ ศศิธร. (2523). การจัดระเบียบองค์กร: ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ: พิมพ์เนต

ประชุม รอดประเสริฐ. (2535). นโยบายการวางแผน: หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์

สุภาภรณ์ อัมภมงคล. (2537). โชนไฮเทค ใหม่ผสานมือกับเก่า. กรุงเทพฯ :

ไทยรัฐ 11 กุมภาพันธ์ : 33

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2544). หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสรี วงษ์มณฑา. (2542). กลยุทธ์การตลาด. กรุงเทพฯ : วีระฟิล์มและโซเท็กซ์.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2532). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ

อรรณณ ชมวัฒนา. (2544). รำไทยในศตวรรษที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ :

โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อังคาร กัลยาณพงศ์. (2548). โชนศาลาเฉลิมกรุง. กรุงเทพฯ:

บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมู นิเคชั่นส์ จำกัด

อุทัย หิรัญโต. (2523). หลักการบริหารงานส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.

Daft, Richard L. (1986). **Organization Theory and Design**. 2nd ed. New York :

West Publishing.

Gibson, James L. (2000). **Organizations: Behavior, Structure, Processes**.

Boston: Irwin.

Koontz, H.D., Donnell, C. and Weihrich, H. (1982). **Essential of Management**.

3rd ed. New York: McGraw-Hill.

Pearce and Robinson. (1989). **Management**. New York : McGraw-Hill.

Terry, George R (1978). **Supervision**. Illinois: Irwin